

РОЗДІЛ II. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ (З ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ)

УДК 811.161.2'367.3+811.3'367.3: 001.891

DOI <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2025-3-04>

ЗІСТАВНИЙ АНАЛІЗ КАТЕГОРІЙ ДІЄСЛОВА ІНЖЕНЕРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА ТЮРКСЬКИХ МОВАХ

Гирич З. І.

*доктор педагогічних наук,
професор кафедри журналістики та мовної комунікації
Національний університет біоресурсів і природокористування
вул. Героїв Оборони, 15, Київ, Україна
orcid.org/0000-0003-3028-6524
girichzoya7@gmail.com*

Ключові слова: інженерна комунікація, категорія виду, категорія перехідності/неперехідності, українська мова, тюркські мови, зіставний аналіз.

У статті здійснено зіставний аналіз категорій дієслова в українській та тюркських мовах у контексті інженерної комунікації, що має специфіку на когнітивному, професійному та мовному рівнях. Автор розглядає інженерну комунікацію як автономну мовленнєву систему для навчально-професійного спілкування, де дієслово є ключовим елементом синтаксичної та семантичної організації тексту. Показано, що в науково-технічному стилі української мови дієслівні форми та двовидові дієслова домінують у синтаксичних конструкціях, а їх засвоєння викликає значні труднощі в тюркомовній аудиторії через морфологічні та семантичні особливості рідних мов студентів.

У роботі проаналізовано типологічні відмінності української (флексивної) та тюркських (аглютинативних) мов, а також генеалогічні зв'язки тюркських мов, що дає змогу виділити основні джерела інтерференції під час вивчення української мови іноземними студентами. Зокрема, досліджено категорії виду, перехідності/неперехідності дієслів, їх функціонування в українській і тюркських мовах, а також особливості присудкових та неприсудкових форм дієслова в турецькій мові та їх відповідність українським конструкціям. Розглянуто паралелі й відмінності у формах дієслів руху, одновидових та двовидових дієсловах, що впливають на правильність їх уживання в мовленні студентів.

Отримані результати дають змогу визначити мовні труднощі іноземних студентів, виділити лінгвістичне обґрунтування методики формування комунікативної компетентності іноземних тюркомовних студентів інженерного профілю в процесі навчання української мови, передбачити та запобігти міжмовній і внутрішньомовній інтерференції, а також оптимізувати послідовність викладання граматичного матеріалу з урахуванням комунікативних потреб студентів.

Стаття робить внесок у розвиток теорії та практики викладання української мови як іноземної, підкреслюючи значення зіставного аналізу мовних категорій в інженерній комунікації.

COMPARATIVE ANALYSIS OF VERB CATEGORIES IN ENGINEERING COMMUNICATION IN UKRAINIAN AND TURKIC LANGUAGES

Girich Z. I.

*Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor at the Department of Journalism and Language Communication
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
Heroiv Oborony str., 15, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0003-3028-6524
girichzoya7@gmail.com*

Key words: *engineering communication, aspect category, transitivity/intransitivity category, Ukrainian language, Turkic languages, comparative analysis.*

The article provides a comparative analysis of verb categories in Ukrainian and Turkic languages in the context of engineering communication, which has specific features at the cognitive, professional, and linguistic levels. The author considers engineering communication as an autonomous speech system for educational and professional communication, where the verb is a key element of the syntactic and semantic organization of the text. It is shown that in the scientific and technical style of the Ukrainian language, verb forms and two-way verbs dominate in syntactic constructions, and their assimilation causes significant difficulties for the Turkic-speaking audience due to the morphological and semantic features of the students' native languages.

The paper analyzes the typological differences between Ukrainian (inflected) and Turkic (agglutinative) languages, as well as the genealogical connections between Turkic languages, which allows us to identify the main sources of interference in the study of Ukrainian by foreign students. In particular, the categories of aspect, transitivity/intransitivity of verbs, their functioning in Ukrainian and Turkic languages, as well as the peculiarities of predicative and non-predicative verb forms in Turkish and their correspondence to Ukrainian constructions are studied. Parallels and differences in the forms of verbs of motion, single-aspect and double-aspect verbs that affect the correctness of their use in students' speech are considered.

The results obtained make it possible to identify the language difficulties of foreign students, highlight the linguistic rationale for the methodology of developing the communicative competence of foreign Turkic-speaking engineering students in the process of learning Ukrainian, anticipate and prevent interlingual and intralingual interference, and optimize the sequence of teaching grammatical material, taking into account the communicative needs of students.

The article contributes to the development of the theory and practice of teaching Ukrainian as a foreign language, emphasizing the importance of comparative analysis of linguistic categories in engineering communication.

Постановка проблеми. Проблема дослідження граматичних категорій дієслова в інженерній комунікації на матеріалі української та тюркських мов постає однією з ключових у сучасній лінгвістиці, оскільки поєднує у собі кілька важливих напрямів: функціональну граматику, порівняльно-типологічні студії, проблематику науково-технічного стилю та методику викладання української мови як іноземної. Для тюркомовної аудиторії інженерного профілю важливим є лінгвістичне підґрунтя формування комунікативної

компетентності студентів в умовах навчально-професійного спілкування, яке має власні когнітивні, професійні та мовні характеристики. Однією з найбільш проблемних сфер тут виступає оволодіння дієслівними формами української мови, що зумовлено їхньою складністю, видовою та часовою системою, а також структурними відмінностями між українською та тюркськими мовами.

Проблема ускладнюється тим, що в науково-технічному функціональному стилі, який становить мовний рівень інженерної комунікації,

дієслово виконує провідну текстоутворювальну функцію, виступаючи носієм смислу й інструментом передачі інформації. Водночас у тюркських мовах дієслівні категорії організовані за іншими принципами: тут переважають аглютинативні структури, значно поширені неприсудкові форми, відсутні або інакше реалізуються певні граматичні категорії, властиві українській мові. Це створює міжмовні інтерференції, що виявляються у численних граматичних помилках і ускладнюють процес засвоєння української мови.

Отже, у науковому вимірі постає завдання системного порівняльного аналізу категорій дієслова української та тюркських мов у контексті інженерної комунікації, що дасть змогу виявити типологічні відмінності та спільні риси, уточнити їх функціональне навантаження в науково-технічному стилі. У практичному плані результати дослідження сприятимуть оптимізації навчальних програм з української мови як іноземної для студентів технічних спеціальностей, удосконаленню перекладацьких практик і створенню ефективних методичних матеріалів, орієнтованих на тюркомовну аудиторію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій підтверджує: 1) у науково-технічному дискурсі дієслово відіграє ключову текстоорганізувальну роль попри загальну іменниковість наукового стилю [3; 5]; 2) у турецькій мові значущими є перифрастичні та непередикативні форми (конверби, дієприкметники), що компенсують складно-підрядність і реалізують аспектуальність, тоді як в українській аспект переважно лексемний [9–11]. У методичному та жанровому вимірах нагромаджено рекомендації щодо академічного письма, жанрових конвенцій і перекладу технічних текстів [4; 15; 17–19]. Лексичні міжмовні збіги/розходження на матеріалі української та турецької описує І. Юзвяк [13], а зіставний опис прикметників в українській та туркменській мовах – Г. Язмухамедова [14]. Огляд і переосмислення традиційних та нових семантико-граматичних вимірів подає К. Городенська [2], акцентуючи на уточненні меж і взаємодії категорій виду, часу, модальності. Історію становлення термінів і міжрівневих категорій дієслівних форм висвітлює С. Полюга [6], тоді як Ю. Романюк [7] конкретизує словозмінні класи дієслів сучасної української мови. Заслужують на увагу практичні аспекти фахової підготовки інженерів крізь призму мовної/мовленнєвої компетентності [8], а також актуальні тенденції розвитку сучасних мов [1].

Невирішені частини загальної проблеми, на розв'язання яких спрямована стаття: 1) відсутній контрастивний опис саме категорій дієслова інженерної комунікації в українській та низці тюркських мов; 2) недостатньо описано взаємо-

дію видо-часових форм української з перифрастичними та конвербними структурами тюркських мов; 3) бракує даних щодо дієслівних моделей в інженерних текстах та їхніх інтерференційних зон у тюркомовних здобувачів.

Мета статті – зіставний аналіз в українській та тюркських мовах категорій виду й перехідності/неперехідності дієслова в мові інженерної комунікації для виявлення їхньої специфіки, визначення труднощів засвоєння дієслівних форм тюркомовними студентами та обґрунтування методичних підходів до формування іншомовної комунікативної компетентності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з основних вимог методики викладання української мови як іноземної є її лінгвістичне обґрунтування. Лінгвістичне обґрунтування методики формування комунікативної компетентності іноземних тюркомовних студентів інженерного профілю у процесі навчання української мови передбачає проведення порівняльного аналізу мови інженерної комунікації, що має специфіку на всіх рівнях, в українській та тюркських мовах із метою виявлення труднощів оволодіння українською мовою у тюркомовній аудиторії.

Інженерна комунікація є самостійною мовною системою. Під інженерною комунікацією будемо розуміти моносociумне мовленнєве спілкування на навчально-професійні теми, що має специфіку на когнітивному, професійному та мовному рівнях.

Мовний рівень інженерної комунікації – науково-технічний функціональний стиль мовлення. У мові інженерної комунікації особливу увагу необхідно приділяти роботі з дієслівною лексикою, оскільки дієслово в реченні є зосередженням змісту і носієм інформації, що передається, а також найважливішою текстоутворюючою ланкою. Незважаючи на те що дієслівні форми займають у науковій мові лише третє місце після іменників і прикметників, доведено, що в науково-технічному різновиді наукового стилю співвідношення дієслівних та іменникових конструкцій на синтаксичному рівні, безумовно, переважає на користь дієслівних форм і зустрічається найбільша кількість двовидових дієслів. Оскільки видо-часова дієслівна система української мови має свою специфіку в інженерній комунікації і під час читання літератури зі спеціальності викликає в іноземних студентів інженерного профілю складнощі вже на рівні розпізнавання морфем, їй варто приділити основну увагу на заняттях з української мови.

Розглянемо специфіку прояву категорій дієслова в мові інженерної комунікації з урахуванням особливостей української та тюркських мов.

Українська мова належить до східнослов'янської групи слов'янської гілки індоєвропейської мовної сім'ї. Відповідно до типологічної (морфо-

логічної) класифікації мов, українська мова належить до флективних, а тюркські мови – до аглютинативних мов. Тюркські мови становлять єдину групу близькоспоріднених між собою мов, які характеризуються спільними рисами свого словникового складу, граматичної будови та фонетичної структури.

Генеалогічна, або генетична, класифікація базується на єдності походження мов (спорідненості). Так, наприклад, із генеалогічного погляду турецька мова належить до огузької (південно-західної) групи тюркської мовної сім'ї. До цієї ж групи входять також гагаузька, азербайджанська і туркменська мови [9, с. 350].

Типологічна спорідненість тюркських мов дає змогу виділити найбільш виражені відхилення в українській мові азербайджанців, узбеків, казахів, туркменів та ін. У граматичному та фонетичному відношенні, а також за складом лексики тюркські мови значно відрізняються від української мови. Належність рідної мови студентів й української мови до різних типологічних груп визначає ті явища української мови, які будуть сприйматися та засвоюватися більш-менш легко, а якісь – із великими складнощами. Знання тих складнощів, які повинні подолати студенти, допомагає визначити, яким явищам української мови відвести більше місця в курсі української мови, яким – менше, у якій послідовності та як вивчати той чи інший мовний матеріал. Це дасть можливість розробити національно орієнтовану методику навчання мови спеціальності іноземних тюркомовних студентів інженерного профілю, передбачити й попередити, а в разі виникнення – усунути міжмовну й внутрішньомовну інтерференцію.

У процесі навчання української мови майбутніх інженерів необхідно враховувати відмінності в граматичній будові української та тюркських мов, які є причиною інтерференції та мовних помилок. Між українською та тюркськими мовами можливі такі три види розбіжностей граматичних категорій: 1) є граматичні категорії, які є в українській мові, але відсутні в тюркських мовах; 2) граматична категорія існує як така в обох мовах (однак, збігаючись у найзагальніших рисах, вона може мати специфічний обсяг і різні значення в одній із мов, що порівнюються); 3) граматична категорія відсутня в українській мові, але представлена в тюркських мовах.

З урахуванням цих видів розбіжностей розглянемо дієслівні форми та двовидові дієслова в українській та тюркських мовах.

Засвоєння дієслова, його вживання в мовленні представляє для тюркомовної аудиторії великі складнощі, які викликані складністю формоутворення, а також особливостями функціону-

вання різних дієслівних форм в українській мові. Види дієслів вважаються однією з найскладніших категорій української мови. Ці складнощі значно зростають у зв'язку зі специфікою дієслівних категорій і форм в їхній рідній мові.

Як в українській, так і в тюркських мовах дієслово позначає дію або стан предмета і має ті ж самі категорії за винятком категорії роду і виду.

Категорія виду в українській мові є граматичною категорією, що передає характер тривання дії у часі, виражає відношення дії до її внутрішньої часової межі. Розрізняють форми доконаного і недоконаного видів. Дієслова недоконаного виду виражають дію, тривалість якої не обмежена часом. Ці дієслова вживаються у теперешньому, минулому, давноминулому, майбутньому складному та складеному часах. Дієслова недоконаного виду виражають тривалість дії без указівки на додаткові відтінки, довготривалість дії, багатократність її.

Дієслова доконаного виду означають обмежену часом дію у якийсь момент її здійснення. Дієслова доконаного виду мають форми минулого часу, давноминулого, майбутнього простого. Дієслівні форми доконаного виду можуть означати початок дії, завершеність дії, досягнення результату, багатократність обмеженої часом дії, раптовість дії, тривалість обмеженої часом дії.

Форми обох видів мають вияв у наказовому та умовному способах. Переважна більшість дієслів сучасної української літературної мови має співвідносні форми доконаного/недоконаного виду – це форми одного слова, вони не мають відмінностей у лексичному значенні й різняться між собою лише тим, що одна форма називає дію, не обмежену часом, інша – дію, обмежену часом. Початковою у цьому співвідношенні вважають форму недоконаного виду, від неї твориться форма доконаного виду. Співвідносні видові форми утворюються такими засобами: префіксами, суфіксально, чергуванням фонем, зміною місця наголосу, суплетивно [12, с. 369–370].

Певна кількість дієслів української мови є одновидовими – такими, що завжди вживаються як дієслова недоконаного виду чи доконаного. Наявні слова і двовидові – такі, що однією формою називають у різному контексті то дію, обмежену часом, то дію, необмежену часом. Це переважно дієслова, утворені від іншомовних слів за допомогою суфікса -ува- (на зразок: *інформувати, гарантувати*), небагато слів власне українських (*веліти, вінчати*). Не маючи видової форми, вони мають видове значення [12, с. 370].

На відміну від української мови у тюркських мовах, наприклад у турецькій, усі дієслівні форми поділяються на два великі класи:

- 1) присудкові форми дієслова;
- 2) неprisудкові форми дієслова.

Присудкові форми дієслова – це такі форми, які можуть у реченні виступати присудком. Присудкові форми завжди містять у своєму складі особовий афікс (пам'ятаємо, що особових афіксів є дві групи). До присудкових форм належать усі форми дієслівних способів, а отже, й усі часові форми дієслова.

Неприсудкові форми дієслова – це специфічні, свого роду «гібридні» дієслівні форми, які поєднують у собі властивості дієслова й певної іншої частини мови. В українській мові також представлені такі форми (наприклад, дієприкметники і дієприслівники), але в турецькій їх набагато більше, крім того, турецькі неприсудкові форми відіграють важливу роль у граматичній системі. У турецькій мові майже не представлені складнопідрядні речення, і всі їхні функції перебирають на себе синтаксичні конструкції, утворені на основі неприсудкових форм дієслова. Неприсудкова форма дієслова ніколи не може бути присудком речення, проте вона виступає дієслівним центром (предикатом) специфічних синтаксичних утворень, які мають назву *клауза* й функціонально відповідають українським складнопідрядним реченням і зворотам (дієприкметниковим, дієприслівниковим тощо).

Неприсудкові форми дієслова поділяються на три групи:

1) дієіменник – неприсудковий розряд дієслова, який поєднує у собі властивості дієслова й іменника (у різних граматичних джерелах цей розряд дієслова також називається ім'я дії, або верббід, у турецьких джерелах – *eylemlik*). У реченні дієіменник виступає у позиціях, властивих іменникові: підмета, частини іменного присудка, додатка;

2) дієприкметник – неприсудковий розряд дієслова, який поєднує у собі властивості дієслова й прикметника. У реченні дієприкметник виступає у позиції, властивій прикметникові: означення до іменника;

3) дієприслівник – неприсудковий розряд дієслова, який поєднує у собі властивості дієслова й прислівника (використовується також більш узагальнена назва конверб). У реченні дієприслівник виступає у позиціях, властивих прислівникові: різного типу обставин (способу дії, часу, місця, мети тощо). Дієприслівників у турецькій мові значна кількість.

Своєю чергою, усередині цих неприсудкових форм дієслова ще виділяються окремі дієслівні розряди [9, с. 189–190].

Досліджуючи граматичні категорії (аспектуальність, модальність, темпоральність) у турецькій та українській мовах, С.В. Сорокін робить висновок про те, що «перифрастична форма дієслова в турецькій мові з функціонального погляду

є засобом реалізації аспектуальних функцій і за своєю первинною функцією жодним чином не пов'язана з категорією модальності (на відміну від того, що стверджували багато тюркологів, насамперед азербайджанських) або з категорією темпоральності. Модальних або темпоральних особливостей перифрастична форма набуває лише в даному конкретному комунікативному акті в комбінації з іншими дієслівними формами: видо-часовими, дієприслівниковими, дієприкметниковими, інфінітивними, герундіальними [10, с. 176], а «в українській мові немає подібних до перифрастичних форм аналітичних утворень або еквівалентних граматичних засобів, які реалізують увесь спектр аспектуальних відношень. Основною причиною цього є те, що категорія виду в українській мові реалізується на рівні лексем, тому в переважній більшості випадків адекватним відповідником перифрастичних форм турецького дієслова є лексичні, а в деяких випадках – синтаксичні засоби [10, с. 179].

Під час навчання іноземних студентів уживанню дієслів доконаного й недоконаного видів української мови необхідно звертати особливу увагу на дієслова, що позначають рух. Дієслова руху утворюють два паралельні ряди, що розрізняються за значенням. Одні з них, так звані дієслова певного руху, або односпрямовані дієслова, позначають рух, що здійснюється в якомусь певному напрямку або в певний час, наприклад: бігти, летіти, їхати. Інший ряд становлять дієслова невизначеного руху або різноспрямовані дієслова (бігати, літати, їздити), які позначають рух у різних напрямках або рух у різні моменти часу.

У тюркських мовах цим парним дієсловом відповідають різні дієслова або сполучення дієслів. Така різноманітність значень і форм у дієслів руху та різноманітність їхніх відповідників у тюркських мовах є причиною великих складнощів, які відчують студенти під час засвоєння цих дієслів і вживання їх у мовленні.

Таким чином, для науково-технічного різновиду наукового стилю характерне переважання дієслівних форм і двовидових дієслів, розуміння яких викликає складнощі в іноземних тюркомовних студентів інженерного профілю. Як в українській, так і в тюркських мовах дієслово позначає дію або стан предмета і має ті ж самі категорії за винятком категорії роду і виду.

Оскільки категорія перехідності властива інженерній комунікації, розглянемо її в українській та тюркських мовах.

В українській та тюркських мовах виділяються перехідні та неперехідні дієслова. Перехідні дієслова називають дію, яка безпосередньо спрямована на об'єкт. В українській мові серед перехідних дієслів є такі, що називають конкретну дію,

яка, будучи спрямована на предмет, видозмінює його чи створює. Інші дієслова, називаючи процеси мовлення, мислення, чуттєві сприйняття, таких змін не викликають і не передбачають.

Назва об'єкта за перехідних дієслів виражається формою знахідного відмінка іменників без прийменника або родового відмінка без прийменника, якщо дія поширюється на частину предмета чи при дієслові наявна заперечна частка *не* [12, с. 372]. У тюркських мовах, наприклад туркменській та азербайджанській, при перехідному дієслові іменник або слово, що його замінює, теж стоїть у знахідному відмінку з афіксом і без нього.

Неперехідні дієслова української мови називають дію, яка або зовсім не переходить на об'єкт, або переходить на побічний об'єкт. За неперехідних дієслів іменник, що називає побічний об'єкт дії, уживається у формі будь-якого непрямого відмінка без прийменника чи з ним, окрім безприйменникових знахідного та родового: *писати ручкою, повідомляти матері*. Якщо перехідні дієслова завжди вживаються без суфікса *-ся*, то неперехідні – і без суфікса *-ся*, і з ним. Деякі дієслова залежно від контексту виступають то перехідними, то неперехідними [12, с. 373].

Висновки та перспективи подальших розробок у цьому напрямі. Проведений уперше в мовознавстві зіставний аналіз граматичних категорій дієслова в українській та тюркських мовах, у межах мови інженерної комунікації, засвідчив суттєві типологічні та структурні відмінності, які безпосередньо впливають на процес оволодіння українською мовою тюркомовними студентами інженерного профілю. Установлено, що найбільші труднощі виникають під час засвоєння категорії

виду, дієслів руху, а також у розмежуванні перехідних і неперехідних дієслів. Зіставлення показало, що аглютинативна природа тюркських мов і флективний характер української мови зумовлюють специфічні прояви інтерференції, які необхідно враховувати у навчальному процесі.

Отримані результати підтверджують доцільність національно орієнтованого підходу до навчання української мови іноземних студентів технічних спеціальностей. Усвідомлення типових труднощів та помилок дає можливість розробляти методичні матеріали, спрямовані на вдосконалення мовної та мовленнєвої компетентностей майбутніх інженерів.

У процесі вдосконалення українського наукового мовлення іноземних тюркомовних студентів інженерного профілю необхідно враховувати граматичні особливості інженерної комунікації, складність теми в українській мові, а також структурні відмінності рідної та української мов.

Перспективними напрямками подальших досліджень є: 1) розширення зіставного аналізу на інші граматичні категорії у межах української та тюркських мов; 2) розроблення навчально-методичних комплексів з урахуванням труднощів оволодіння українським дієсловом тюркомовними студентами; 3) подальше дослідження інтерференційних явищ на рівні синтаксису інженерної комунікації, де дієслівні конструкції виконують провідну текстоутворювальну функцію.

Таким чином, результати дослідження відкривають нові можливості для поєднання лінгвістичних і методичних підходів у процесі навчання української мови як іноземної та сприяють удосконаленню професійної підготовки тюркомовних студентів інженерного профілю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Актуальні тенденції розвитку сучасних мов : колективна монографія / Г.П. Бондаренко та ін. ; відп. ред. І.М. Кошман. Сєверодонецьк : СНУ ім. В. Даля, 2020. 184 с.
2. Городенська К. Морфологічні категорії дієслова у традиційних і нових семантико-граматичних вимірах. *Мовознавство*. 2024. № 1. С. 39–47. doi. org/10.33190/0027-2833-334-2024-1-004
3. Іщенко Н.І. Науково-технічний стиль у системі функціональних стилів. *Наукові записки Острозької академії. Серія «Філологія»*. 2014. Вип. 46. С. 108–110.
4. Кузьменко Н. Жанрово-стилістичні особливості перекладу науково-технічних текстів. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2021. Вип. 1(19). С. 81–89.
5. Непийвода Н.Ф. Мова української наукової технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект) : автореф. дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.01. Київ, 1997. 40 с.
6. Полюга С.М. Дієслівні форми та їхні міжрівневі категорії: з історії формування терміносистеми. *Закарпатські філологічні студії*. 2024. Вип. 36. С. 172–176.
7. Романюк Ю. Словозмінні класи дієслів у сучасній українській мові. *Українська мова*. 2017. № 2. С. 75–83.
8. Сидоренко Л.М., Тільняк Н.В. Мовна та мовленнєва компетентності як складники підготовки спеціаліста технічного напрямку. *Вісник НТУУ «КПІ»*. 2015. Вип. 5(II). С. 60–67.
9. Сорокін С.В. Практична граматики турецької мови. Початковий курс : підручник для закладів вищої освіти. Київ : КНЛУ, 2023. 368 с.
10. Сорокін С.В. Турецька й українська мови в системі координат «вид – час – модальність» : монографія. Київ : КНЛУ, 2009. 341 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Sorokin_Serhii/Turetska_i_ukrainska_

movy_v_systemi_koordinat_VYD_ChAS_MODALNIST.pdf?PHPSESSID=kklvdua19303o2tcjboksc6br3 (дата звернення: 16.08.2025).

11. Спотар-Аяр Г.Ю. Специфіка формування та перерозподілу понятійного субстрату у двоконпонентних дієслівних конструкціях сучасної турецької мови. *Science and Education a New Dimension. Philology*, IX(76), Issue: 260, 2021. С. 56–60. URL: <https://seanewdim.com/wpcontent/uploads/2022/02/httpsdoi.org10.31174SENDPh202> (дата звернення: 17.08.2025).
12. Шкурятяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова : навчальний посібник. Київ : Літера, 2000. 688 с.
13. Юзвяк І. Лексична міжмовна омонімія на матеріалі української та турецької мов. *Вісник «Львівської політехніки». Серія «Філологія»*. 2020. № 3(27). С. 78–85.
14. Язмухамедова Г. Порівняльна характеристика прикметників в українській та туркменській мовах. *Збірник наукових праць Вінницького національного технічного університету*. 2019. № 2. С. 45–52.
15. Яхонтова Т.В. Лінгвістична генологія наукової комунікації : монографія. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. 420 с.
16. Hyland K. *Second Language Writing* / Ken Hyland. – Cambridge : Cambridge University Press, 2019. 320 p. URL: <https://library.unmas.ac.id/repository/EBK-00051.pdf> (дата звернення: 17.08.2025).
17. Maci M.S., Sala M. (2012). Genre variation in academic communication. *Emergin disciplinary trends*. URL: https://www.academia.edu/70909111/Genre_Variation_in_Academic_Communication_Emerging_Disciplinary_Trends (дата звернення: 17.08.2025).
18. Swales J.M., Feak C.B. (2012). *Academic Writing for Graduate Students: Essential Tasks and Skills*. 3rd ed. URL: <https://eli.johogo.com/Class/AWFGS.pdf> (дата звернення: 16.08.2025).

REFERENCES

1. Aktualjni tendenciji rozvytku suchasnykh mov : kolektyvna monohrafija (2020) [Current trends in the development of modern languages]. [Gh. P. Bondarenko, A.M. Ghalenkov, I.Ja. Ghluhovecva, O.A. Karlovas, I.M. Koshman, O.L. Kravchenko, O.S. Kucevsjka, Je.O. Solomin] ; [vidp. red. I.M. Koshman]. Severodonetsk: SNU, 2020. 184 p. [in Ukrainian]
2. Ghorodensjka K. (2024). Morfologhichni kategoriji dijeslova u tradycijnykh i novykh semantyko-ghramatychnykh vymirakh [Morphological categories of verbs in traditional and new semantic-grammatical dimensions]. *Movoznavstvo*, no. 1, pp. 39–47. doi. org/10.33190/0027-2833-334-2024-1-004. [in Ukrainian]
3. Ishhenko N.I. (2014). Naukovo-tekhnichnyj stylj u systemi funkcionalnykh styliv [Scientific and technical style in the system of functional styles]. *Naukovi zapysky Ostrozjkoji akademiji. Serija «Filologhija»*, vol. 46, pp. 108–110.
4. Kuzjmenko N. (2021). Zhanrovo-stylistychni osoblyvosti perekladu naukovo-tekhnichnykh tekstiv [Genre and stylistic features of scientific and technical translation]. *Suchasni doslidzhennja z inozemnoji filologhiji* [Contemporary Research in Foreign Philology]. Zbirnyk naukovykh pracj, vol. 1(19). Uzhghorod, 2021, pp. 81–89.
5. Nepyjvoda N.F. (1997). *Mova ukrajinsjkoji naukovoji tekhnichnoji literatury (funkcionaljno-stylistychnyj aspekt)* [The language of Ukrainian scientific and technical literature (functional and stylistic aspects)] (PhD Thesis). Kyiv. [in Ukrainian]
6. Poljughha S.M. (2024). Dijeslivni formy ta jikhni mizhrivnevi kategoriji: z istoriji formuvannja terminosystemy [Verb forms and their interlevel categories: from the history of the formation of the terminology system]. *Zakarpatsjki filologhichni studiji*, vol. 36, pp. 172–176.
7. Romanjuk Ju. (2017). Slovozminni klasy dijesliv u suchasnij ukrajinsjkij movi [Verb inflection classes in modern Ukrainian] // *Ukrajinsjka mova*, no. 2. pp. 75–83.
8. Sydorenko L.M., Tiljnjak N.V. (2015). Movna ta movlennjeva kompetentnosti jak skladovi pidghotovky specialista tekhnichnogho naprjamu [Language and speech competencies as components of technical specialist training] // *Visnyk NTUU «KPI»: zbirnyk naukovykh pracj*, vol. 5(II), pp. 60–67.
9. Sorokin S.V. (2023). *Praktychna ghramatyka turecjkoji movy. Pochatkovyj kurs* [Practical Turkish Grammar]. Kyiv: KNLU. [in Ukrainian]
10. Sorokin S.V. (2009). *Turecjka j ukrajinsjka movy v systemi koordinat «Vyd – Chas – Modaljnistj»* [Turkish and Ukrainian languages in the coordinate system «View – Time – Modality»]. Kyiv: KNLU. [in Ukrainian]
11. Spotar-Ajar Gh.Ju. (2021). Specyfika formuvannja ta pererozpodilu ponjatijnogho substratu u dvokonponentnykh dijeslivnykh konstrukcijakh suchasnoji turecjkoji movy [The specifics of the formation and redistribution of the conceptual substrate in two-component verbal constructions in modern Turkish]. *Science and Education a New Dimension. Philology*, IX(76), Issue: 260, pp. 56–60. URL: <https://seanewdim.com/wpcontent/uploads/2022/02/httpsdoi.org10.31174SENDPh202>

12. Shkuratjana N.Gh., Shevchuk S.V. (2000). Suchasna ukrajinsjka literaturna mova [Modern Ukrainian literary language]. Kyiv: Litera. [in Ukrainian]
13. Juzvjak I. (2020). Leksychna mizhmovna omonimija na materiali ukrajinsjkoji ta tureckjoji mov [Lexical interlingual homonymy based on Ukrainian and Turkish languages] // *Visnyk Ljvivs'jkoji politekhniki*, no. 3(27). pp. 78–85.
14. Jazmukhamedova Gh. (2019). Porivnjaljna kharakterystyka prykmetnykiv v ukrajinsjkij ta turkmensjkij movakh [Comparative characteristics of adjectives in Ukrainian and Turkmen languages] / *Zbirnyk naukovykh pracj Vinnyckogho nacionalnogho tekhnichnogho universytetu*, no.2, pp. 45–52.
15. Jakhontova T.V. (2009). *Lingvistychna ghenologhija naukovoji komunikaciji* [Linguistic genology of scientific communication]. Lviv: LNU. [in Ukrainian]
16. Hyland K. (2019). *Second Language Writing* / Ken Hyland. Cambridge : Cambridge University Press, 2019. 320 p. Retrieved from: <https://library.unmas.ac.id/repository/EBK-00051.pdf>. (accessed 17.08.2025).
17. Maci M.S., Sala M. (2012). Genre variation in academic communication. Emergin disciplinary trends. Retrieved from: https://www.academia.edu/70909111/Genre_Variation_in_Academic_Communication_Emerging_Disciplinary_Trends. (accessed 17.08.2025).
18. Swales J.M., Feak C.B. (2012). *Academic Writing for Graduate Students: Essential Tasks and Skills*. 3rd ed. Retrieved from: <https://eli.johogo.com/Class/AWFGS.pdf>. (accessed 16.08.2025).

Дата першого надходження рукопису до видання: 16.08.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 12.09.2025

Дата публікації: 20.10.2025